

Arbeidsrisico's in de Leren van elkaars maat

'Een werkconferentie met bouwstenen om over en weer van elkaar te leren'. Zo opende voorzitter Robin Linschoten van de Commissie Begeleiding Arbocatalogi zijn werkconferentie over arbeidsrisico's in de arbocatalogi. Want, zo legt hij uit, ook voor de commissie is het begeleiden van de totstandkoming van de arbocatalogi een leerproces. Immers, toen de arbocatalogi werden bedacht, konden ze nog niet alles van te voren weten.

Huub Pennock en Aukje van den Bent

De werkconferentie, bezocht door zestig deelnemers, bestaat uit de workshops werkdruk, fysieke belasting, agressie en geweld en/of stoffen. In elke workshop geeft een expert een presentatie over de stand der techniek, gevolgd door een presentatie van een ervaringsdeskundige of sectorvertegenwoordiger. In de workshops was uitgebreid ruimte voor discussie en het uitwisselen van ervaringen. Niet alleen het programma bood ruimte om te leren. Ook het deelnemersveld, afkomstig uit veel verschillende sectoren, met weinig tot veel ervaring in het maken van een arbocatalogus, bood veel leermogelijkheden (zie kaders Agressie en geweld, Werkdruk en werkstress, Fysieke belasting, en Stoffen).

Groeidocument

Een belangrijke algemene les van de werkconferentie is dat de arbocatalogus een groeidocument is. De meeste sectoren kiezen ervoor te starten met twee risico's, waarbij ze afspreken in de jaren erna de arbocatalogus uit te breiden met meer

onderwerpen. De variatie is enorm. Het maximum aantal dat wordt genoemd, is van Volker Rail: 22 onderwerpen.

CBS-secretaris Jaap Hooiveld voorspelt dat de sectoren verder gaan dan hun eerst uitgewerkte risico's. Want al is een arbocatalogus sectorspecifiek, geleerd van oplossingen uit andere sectoren kan er natuurlijk wel. Oplossingen voor beeld-

Agressie en geweld

- De trend uit de jaren negentig dat 'agressie erbij hoort', is inmiddels verschoven naar 'ik ben niet aangenomen om in elkaar geslagen te worden'
- De overheid heeft momenteel een actieprogramma om de hoeveelheid agressie en geweld bij 14 beroepsgroepen terug te brengen van 66% in 2007 naar 51% in 2011. Vanuit dit actieprogramma komt binnenkort een sjabloon beschikbaar wat bij de ontwikkeling van de diverse arbocatalogi benut kan worden.
- Er is waardering in de workshops over de duidelijke aanpak van het actieprogramma. Wel merken de deelnemers op dat de aanpak sterk repressief is, terwijl je vanuit een arbo-filosofie juist in de arbocatalogus toch preventieve elementen zou willen promoten. De ontwikkelaars van het sjabloon krijgen dan ook een extra uitdaging mee om het sjabloon preventief aan te vullen. Bijvoorbeeld op het terrein van het (her)ontwerp van de werkplek en werkomgeving en de organisatie van het werk.

arbocatalogus werk

schermwerk in de ene sector kunnen bijvoorbeeld in vrijwel alle kantoorbanen tot inspiratie leiden. En oplossingen om de manier van samenwerken te verbeteren om ongezond hoge werkdruk aan te pakken hebben ook een aantal sectoronafhankelijk overeenkomsten. Hooiveld hoopt dan ook dat het tempo van de ontwikkeling van de arbocatalogi nog iets omhoog gaat en er steeds meer uitwisseling tussen catalogi komt.

Minder beleidsregels

En er is nog een reden waarom het actualiseren van de catalogi en de snelle ontwikkeling ervan van belang zijn. Immers, met de arbocatalogi zouden de gedetailleerde en lang niet altijd sectorspecifieke beleidsregels worden afgeschaft.

Werkdruk en werkstress

- Het is goed mogelijk werkdruk in de arbocatalogus op te nemen. Gezien de hoogte van de werkdruk, het belang dat medewerkers eraan geven en de mate waarin het verzuim en WAO-toetreding veroorzaakt, zou het naar de mening van een van de workshopleiders in alle arbocatalogi een onderwerp moeten zijn.
- Bij werkdruk gaat het om een juiste cocktail van werkkenmerken. Mix je kenmerken als bijvoorbeeld taakvariatie, sociale steun en feedback goed, dan zijn medewerkers gemotiveerd. Valt de mix verkeerd uit, dan loopt een grotere groep medewerkers het risico op gezondheidsklachten of verzuim. Werkdruk is dus zeker gecompliceerder dan alleen maar 'hard werken' of 'een te hoge tijdsdruk' en oplossingen zullen dan ook goed doordacht en passend bij de sectorspecifieke werkmix moeten horen.
- Vaak blijkt het moeilijk te zijn om werkdruk tussen leidinggevende en medewerker goed bespreekbaar te krijgen. Aan het implementatieproces en de communicatie zou in de arbocatalogus dan ook ruim aandacht besteed moeten worden.

Fysieke belasting

- Het is één van de best meetbare arborisico's, en toch heeft de wetgever slechts globale normen bepaald.
- Juist fysieke belasting leent zich daarmee om op sectorniveau specifieke afspraken te maken in de arbocatalogus. Want oplossingen zijn er inmiddels in grote getale gevonden, maar zijn voor een bouwplaats natuurlijk heel anders dan voor een installatiebedrijf.
- De openbare bibliotheken hebben detailafspraken over de hoogte van boekenkasten gemaakt en merken nu al effect bij hun toeleveranciers.

Echter, je hoeft geen arbo-expert te zijn om te merken dat er veel kwaliteitsverschil is tussen de diverse catalogi die tot nu toe ontwikkeld zijn. Bovendien geven de meeste sectoren hun sectorspecifieke oplossingen als aanbevelingen aan. Bedrijven die uit veel passende mogelijkheden kunnen kiezen, zouden met de catalogi goed kunnen presteren. Daar staat tegenover dat het arboniveau bij een te grote vrijblijvendheid in bepaalde bedrijven gaat verslechteren. Dan is het zeer de vraag wanneer de wetgever zijn verantwoordelijkheid weer neemt.

Stoffen

- Deze vormen een zeer specifiek arborisico: voor die sectoren die met gevaarlijke stoffen werken, een van de belangrijkste om in hun arbocatalogus op te nemen. Jaarlijks gaan er ongeveer 1.850 mensen dood door het werken met gevaarlijke stoffen.
- De metaalindustrie heeft het onderwerp in haar catalogus opgenomen onder het thema 'lasrook'. Opvallend is dat zij behalve een verbetercheck, waarmee werknemers zelf op basis van objectieve gegevens hun werkplek kunnen beoordelen, ook verbetercoaches hebben benoemd. Deze coaches komen op verzoek langs in een bedrijf om werknemers en werkgevers te ondersteunen in hun aanpak. Een arbocatalogus met ruim aandacht voor de implementatie.

Het komende half jaar zal dan ook spannend zijn om te zien welke arbocatalogi goedgekeurd en beschikbaar komen en wat de eerst ontwikkelde en nog te ontwikkelen arbocatalogi daarvan leren. ☞

Huub Pennock en Aukje van den Bent, adviseurs bij Ergo-balans en partners in De Goede Praktijk